CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prezentate la 26 octombrie 2016[1]

Cauza C-448/15

Belgische Staat
împotriva
Wereldhave Belgium Comm. VA,
Wereldhave International NV,
Wereldhave NV

[cerere de decizie preliminară formulată de Hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia)]

„Societăți-mamă și filiale din diferite state membre — Regim fiscal comun aplicabil — Impozit pe profit — Aplicarea Directivei 90/435/CEE — Scutire de impozitul pe profit — Libera circulație a capitalurilor”

1. Curtea se confruntă din nou cu o situație în care dividendele distribuite de o filială (în prezenta cauză, belgiană) societății-mamă (neerlandeze) sunt supuse unei reținere la sursă, cu titlu de impozit pe veniturile din bunuri mobile, care este percepută de autoritățile fiscale din Regatul Belgiei.

2. Prima întrebare preliminară adresată de instanța *a quo* vizează interpretarea Directivei 90/435/CEE[2]. Având în vedere statutul special al societății-mamă în Țările de Jos, trebuie să se stabilească, în primul rând, dacă aceasta poate fi calificată drept „societate dintr-un stat membru” căreia i se aplică directiva menționată (articolul 2).

3. În cazul unui răspuns afirmativ, se ridică întrebarea privind conformitatea reținerii la sursă cu articolul 5 din Directiva 90/435, care scutește, în principiu, de reținerea respectivă profiturile distribuite de o filială societății-mamă.

4. În ipoteza în care, dimpotrivă, Directiva 90/435 nu este aplicabilă în prezenta cauză, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă legislația belgiană în temeiul căreia sunt impozitate dividendele care fac obiectul litigiului respectă articolele 49 TFUE și 63 TFUE.

1 — Limba originală: spaniola.

2 — Directiva Consiliului din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre (JO 1990, L 225, p. 6, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 97), înlocuită prin Directiva 2011/96/UE a Consiliului din 30 noiembrie 2011 (JO 2011, L 345, p. 8).

I – Cadrul juridic

A – *Dreptul Uniunii*

Directiva 90/435/CEE

5. Conform primului considerent:

„întrucât gruparea societăților din diferite state membre poate fi necesară pentru a crea în Comunitate condiții similare celor de pe piața internă și pentru a asigura astfel realizarea și buna funcționare a pieței comune; întrucât aceste operațiuni nu trebuie împiedicate prin restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre; întrucât, în consecință, este necesar să fie introduse, pentru asemenea grupuri de societăți din diferite state membre, norme de impozitare neutre din punct de vedere concurențial, pentru a permite întreprinderilor să se adapteze cerințelor pieței comune, să-și mărească productivitatea și să-și consolideze poziția concurențială la nivel internațional”.

6. Potrivit celui de al treilea considerent:

„întrucât dispozițiile fiscale existente în diferite state membre care reglementează relațiile dintre societăți-mamă și filiale în diferite state membre variază apreciabil de la un stat membru la altul și sunt în general mai puțin avantajoase decât cele aplicabile relațiilor dintre societățile-mamă și filialele din același stat membru; întrucât cooperarea între societățile din diferite state membre este astfel dezavantajată în raport cu cooperarea între societățile din același stat membru; întrucât este necesar să se elimine acest dezavantaj prin introducerea unui regim comun, de natură să stimuleze gruparea societăților comerciale la scară comunitară”.

7. Articolul 2 prevede:

„În sensul prezentei directive, termenul «societate dintr-un stat membru» desemnează orice societate care îndeplinește următoarele condiții:

(a) are una din formele de organizare prezentate în anexă;

(b) în conformitate cu legislația fiscală a statului membru, este considerată ca având-și reședința fiscală în statul membru și, în temeiul unui acord privind dubla impozitare încheiat cu un stat terț, nu se consideră că are sediul fiscal în afara Comunității;

(c) în plus, plătește unul din următoarele impozite, fără posibilitatea unei opțiuni sau exceptări:

[…]

— vennootschapsbelasting în Țările de Jos.

[…]”

8. Conform articolului 3 alineatul (1):

„În sensul prezentei directive,

(a) statutul de societate-mamă se atribuie oricărei societăți comerciale dintr-un stat membru care îndeplinește condițiile menționate la articolul 2 și deține minimum 25 % din capitalul unei societăți dintr-un alt stat membru care îndeplinește condiții similare;

(b) «filială» reprezintă societatea comercială al cărei capital include participația menționată la litera (a).”

9. Articolul 5 alineatul (1) prevede:

„Profiturile repartizate de filială societății-mamă sunt scutite de taxa reținută la sursă, cel puțin în cazul în care societatea-mamă deține minimum 25 % din capitalul filialei.”

10. Anexă: Lista companiilor menționate la articolul 2 litera (a)

„(a) societăți aflate sub incidența legislației belgiene, denumite: «société anonyme» «naamloze vennootschap», «société en commandite par actions» «commanditaire vennootschap op aandelen», «société privée à responsabilité limitée» «besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid», precum și entitățile de drept public care funcționează în temeiul dreptului privat;

[…]

(j) societăți aflate sub incidența legislației neerlandeze, denumite: «naamloze vennootschap», «besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid»;

[…]”

B – *Dreptul belgian*

Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 [3]

11. Conform articolului 266:

„În condițiile și în limitele stabilite prin decret regal, veniturile din capital și din bunuri mobile pot fi scutite de la perceperea impozitului pe veniturile din bunuri mobile, cu condiția ca beneficiarii acestora să poată fi calificați ca – sau să constituie – organisme străine de plasament colectiv care dețin un patrimoniu nedivizat, administrat în numele deținătorilor de unități de fond din cadrul acestora de către o societate de administrare, atunci când participațiile sale nu sunt emise public și nici nu sunt tranzacționate în Belgia, sau când titlurile de valoare la purtător generează venituri din următoarele categorii:1. venituri din titluri de valoare emise înainte de 1 decembrie 1962, care, potrivit legii, sunt scutite de impozitul pe venituri din bunuri mobile sau de impozitul pe drepturi reale sau care sunt supuse unei cote de impozitare mai mici de 15 %;

2. venituri din certificate emise de organisme belgiene de plasament colectiv;

3. prime de emisiune privind obligațiunile, bonurile de casă sau alte hârtii de valoare care reprezintă titluri de credit emise începând cu 1 decembrie 1962.

3 — Codul privind impozitele pe venit din 1992 (denumit în continuare „CIV 1992”).

Veniturile din titluri de valoare privind credite ale căror dobânzi se capitalizează […] sau cele din titluri de valoare care nu conduc la o plată periodică a dobânzilor și care au fost emise […] cu o reducere care corespunde dobânzilor capitalizate până la scadența titlului de valoare […] nu pot fi scutite în niciun caz de la perceperea impozitului pe veniturile din bunuri mobile.

Al doilea paragraf nu se aplică titlurilor de valoare care rezultă dintr-o emisiune de obligațiuni liniare efectuată de statul belgian."

Koninklijk Besluit van 27 augustus 1993 tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992[4]

12. Articolul 106 alineatul 5 prevede:

„Sunt scutite în totalitate de la perceperea impozitului pe venituri din bunuri mobile dividendele datorate de o filială belgiană societății-mamă din alt stat membru al Comunității Economice Europene.

Cu toate acestea, scutirea [de la perceperea impozitului pe venituri din bunuri mobile] nu se aplică în cazul în care participația deținută de societatea-mamă în temeiul căreia se plătesc dividende nu reprezintă o participație de cel puțin 25 % din capitalul filialei, iar această participație minimă de 25 % nu este sau nu a fost deținută pentru o perioadă neîntreruptă de cel puțin un an.

În vederea aplicării paragrafelor 1 și 2, noțiunile «filială» și «societate-mamă» au înțelesul stabilit de Directiva 90/435/CEE a Consiliului din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre."

C – *Convenția dintre Guvernul Belgiei și Guvernul Țărilor de Jos pentru evitarea dublei impuneri în materia impozitelor pe venit și pe capital și pentru soluționarea anumitor aspecte în domeniul fiscal*[5]

13. Articolul 10 prevede:

„1. Dividendele plătite de o societate rezidentă într-un stat unei alte societăți rezidente în celălalt stat sunt impozitate în acest din urmă stat.

2. Totuși, aceste dividende pot fi impozitate, de asemenea, în statul în care societatea plătitoare de dividende este rezidentă, în conformitate cu legislația acestuia, dar impozitul astfel stabilit nu poate depăși […] 5 % din suma brută a dividendelor, dacă beneficiarul dividendelor este o societate pe acțiuni care deține în mod direct cel puțin 25 % din capitalul societății plătitoare de dividende […]".

II – Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

14. Wereldhave Belgium este o societate în comandită pe acțiuni de drept belgian în care sunt acționari societățile de drept neerlandez Wereldhave International și Wereldhave (cu un procent de 35 % și, respectiv, de 45 %), dintre care prima este o filială.

4 — Decretul regal din 27 august 1993 de punere în aplicare a Codului privind impozitele pe venit din 1992 (denumit în continuare „DR/CIV 1992").

5 — Semnată la Bruxelles, la 19 octombrie 1970 (denumită în continuare „Convenția pentru evitarea dublei impuneri").

15. Wereldhave International și Wereldhave sunt organisme de plasament colectiv[6], constituite ca societăți pe acțiuni[7], care distribuie în mod direct profiturile acționarilor săi și care, în conformitate cu dreptul neerlandez, sunt supuse impozitului pe profit (vennootschapsbelasting, în Țările de Jos), dar cărora li se aplică „cota zero” de impozitare.

16. În anii 1999 și 2000, Wereldhave Belgium a distribuit profituri către Wereldhave International și Wereldhave, reținând impozitul pe aceste venituri din bunuri mobile la cota de impozitare de 5 %[8].

17. Societățile menționate au formulat contestații la autoritatea fiscală belgiană, solicitând scutirea de reținerea aplicată asupra dividendelor distribuite. Ele au invocat în acest scop articolul 5 alineatul (1) din Directiva 90/435 și articolul 106 alineatul 5 din DR/CIV 1992, prin care respectiva directivă este transpusă în dreptul belgian.

18. În lipsa unei decizii exprese a autorității fiscale belgiene în cele 6 luni care au urmat, Wereldhave Belgium, Wereldhave International și Wereldhave au introdus o acțiune la rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles, Belgia).

19. La 20 noiembrie 2012, rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles, Belgia) a pronunțat două hotărâri prin care a statuat că dividendele distribuite de Wereldhave Belgium către societățile neerlandeze Wereldhave International și Wereldhave în exercițiile fiscale 1999 și 2000 nu ar fi trebuit să fie supuse reținerii impozitului pe veniturile din bunuri mobile și a obligat statul belgian să restituie sumele percepute, majorate cu dobânzile aferente.

20. Autoritatea fiscală belgiană a atacat ambele hotărâri la Hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia), susținând în esență că beneficiarele dividendelor erau OPC-uri neerlandeze care nu puteau beneficia de scutirea de reținerea impozitului pe veniturile din bunuri mobile, deoarece nu îndeplineau cerințele prevăzute la articolul 2 litera (c) din Directiva 90/435 coroborat cu articolul 106 alineatul 5 din DR/CIV 1992, având în vedere că li se aplica cota zero de impozitare în Țările de Jos.

21. Wereldhave Belgium, Wereldhave International și Wereldhave susțin în fața Hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia) că OPC-urile constituite ca societăți pe acțiuni sunt supuse, în principiu, impozitului pe profit neerlandez (articolul 1 din Legea neerlandeză din 1969 privind impozitul pe profit), acest motiv fiind suficient, în opinia lor, pentru a nu se aplica reținerea în litigiu. Ele invocă în favoarea lor articolul 266 din CIV 1992, articolul 106 alineatul 5 din DR/CIV 1992, precum și articolul 5 din Directiva 90/435 și susțin că impozitarea prevăzută de această din urmă dispoziție nu implică o percepere efectivă a impozitului.

22. În subsidiar, în cazul în care Directiva 90/435 nu este aplicabilă, societățile respective invocă faptul că articolele 49 TFUE și 63 TFUE se opun dispozițiilor legale belgiene care li s-au aplicat, astfel cum reiese din Ordonanța Curții din 12 iulie 2012, Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463).

23. În aceste condiții, Hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia) a hotărât să suspende procedura și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directiva 90/435/CEE a Consiliului din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre trebuie interpretată în sensul că se opune unei dispoziții de drept național care nu renunță la impozitul belgian pe venituri din bunuri mobile în cazul distribuirii unor dividende de către o filială belgiană societății-mamă stabilite în Țările de Jos, care îndeplinește cerința privind cota minimă de participare și deținerea

6 — Denumite în continuare „OPC”.

7 — „Naamloze vennootschap”.

8 — Cota aplicată este cea prevăzută de Convenția pentru evitarea dublei impuneri dintre Belgia și Țările și Jos.

acestei participații, întrucât societatea-mamă neerlandeză este un organism de plasament colectiv cu caracter fiscal care trebuie să repartizeze întregul profit către acționarii săi și, cu această condiție, poate beneficia de cota zero de impozitare a profitului?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, articolul 49 (fostul articol 43) și articolul 63 (fostul articol 56) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (în versiunea în vigoare după modificarea și renumerotarea acestuia prin Tratatul de la Lisabona) trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național care nu renunță la impozitul belgian pe venituri din bunuri mobile, în cazul distribuirii unor dividende de către o filială belgiană societății-mamă stabilite în Țările de Jos, care îndeplinește cerința privind cota minimă de participare și deținerea acestei participații, întrucât societatea-mamă neerlandeză este un organism de plasament colectiv cu caracter fiscal care trebuie să repartizeze întregul profit către acționarii săi și, cu această condiție, poate beneficia de cota zero de impozitare a profitului?"

III – Sinteza observațiilor părților

A – *Cu privire la prima întrebare preliminară*

24. Wereldhave Belgium, Wereldhave International și Wereldhave susțin că entitățile neerlandeze sunt supuse impozitului pe profit în Țările de Jos și că, în pofida faptului că li se aplică cota zero de impozitare, întrucât sunt OPC-uri care distribuie dividende acționarilor acestora, îndeplinesc cerința prevăzută la articolul 2 litera (c) din Directiva 90/435. În sprijinul tezei lor, ele fac referire la mai multe citate din doctrină[9], din care rezultă că impozitarea nu implică o percepere efectivă a impozitului. În opinia lor, aceasta ar constitui o condiție subiectivă referitoare la societate, iar nu la profitul obținut sau la tratamentul său fiscal, astfel încât impozitarea nu ar fi afectată de o scutire totală sau parțială de impozit. Societățile respective adaugă că, potrivit doctrinei neerlandeze, OPC-urile nu sunt scutite de impozitul pe profit, ci sunt supuse în totalitate acestuia, dar li se aplică cota zero[10].

25. În opinia societăților menționate, este irelevant faptul că, conform lucrărilor pregătitoare ale Directivei 90/435, OPC-urile neerlandeze urmau să fie excluse din domeniul său de aplicare: declarațiile Consiliului nu au valoare juridică dacă nu au fost incluse în dispozițiile legale adoptate, astfel cum este cazul în speță[11].

26. Prin urmare, Wereldhave Belgium, Wereldhave International și Wereldhave consideră că Directiva 90/435 trebuie interpretată în sensul că se opune unei norme de drept național precum cea în litigiu.

27. Guvernele belgian, ceh, francez și italian, precum și Comisia consideră în esență că Directiva 90/435 nu este aplicabilă în litigiu deoarece:

— Articolul 2 litera (c) din aceasta prevede nu numai că societatea trebuie să fie supusă impozitului, ci și că aceasta trebuie să facă obiectul unei impozitări efective, astfel cum a confirmat Curtea în Hotărârea Aberdeen Property Finivest Alpha[12].

9 — De Broe, L., și De Boeck, R.: „De moeder-dochterriichtlijn: Europese fiscale piecemeal engineering op weg naar harmonie" în *Europees Belastingrecht*, Peeters, B. (ed.), Larcier, Gent, 2005, p. 362, Jansen, T., și De Vos, P., *Handboek internationaal en Europees belastingrecht*, Intersentia, Anvers, 2008, p. 269, Lagae, J. P., „Les revenus d'actions et de parts de sociétés belges et étrangères", în *Le régime fiscal des sociétés en Belgique*, Ed. du Jeune Barreau, Bruxelles, 1990, p. 116, Van Crombrugge, S., *Beginselen van de vennootschapsbelasting*, Kluwer, Anvers, 2008, p. 54, și Van Crombrugge, S., *Beginselen van de vennootschapsbelasting*, Kluwer, Anvers, 1997, p. 48.

10 — Marres, O.C.R., și Wattel, P.J., *Dividendbelasting*, Kluwer, Deventer, 2011, p. 216 și 217.

11 — Invocă în favoarea lor Hotărârea din 17 octombrie 1996, Denkavit și alții (C-283/94, C-291/94 și C-292/94, EU:C:1996:387, punctul 29).

12 — Hotărârea din 18 iunie 2009 (C-303/07, EU:C:2009:377).

— Scopul Directivei 90/435 este de a elimina dubla impunere, ceea ce implică în mod necesar existența unei impozitări efective. Acceptarea scutirii de reținerea la sursă, atunci când nu există o impozitare reală în statul de reședință, nu ar servi acestui scop și ar putea constitui un mijloc de evitare a oricărei impozitări. Directiva 90/435 nu este aplicabilă oricărei distribuiri de dividende între societăți-mamă și filiale, ci numai în cazurile prevăzute de aceasta, care nu includ situațiile de dublă neimpozitare.

28. În plus, guvernul italian și Comisia subliniază că lipsa scutirii (de impozitul pe profit) prevăzută la articolul 2 litera (c) din Directiva 90/435 trebuie să aibă caracter permanent și să nu vizeze un exercițiu concret sau o circumstanță specială care determină ca obligația de plată a impozitului să nu ia naștere.

29. În ceea ce privește cerința prevăzută la aceeași dispoziție, conform căreia impozitarea se aplică „fără posibilitatea unei opțiuni”, guvernul italian subliniază că decizia de trimitere nu clarifică dacă aplicarea cotei zero în ceea ce privește cele două OPC-uri neerlandeze este rezultatul unei opțiuni a organelor sale societare sau al însești actelor constitutive ale societăților. În ambele cazuri, acesta susține că rezultatul ar fi același, deoarece nu există diferențe între scutire și aplicarea cotei zero de impozitare. Comisia consideră că constituirea unei OPC implică o opțiune specifică de a beneficia de acest regim juridic și de a respecta condițiile sale.

30. În plus, Comisia subliniază că lucrările pregătitoare ale Directivei 90/435 conțin o declarație care exclude OPC-urile neerlandeze din domeniul său de aplicare. Chiar dacă această declarație nu are valoare juridică intrinsecă, relevă intențiile legiuitorului Uniunii: prin intermediul acesteia, erau înlăturate nu numai OPC-urile, în mod expres, ci și orice altă societate supusă impozitului pe profit, care, totuși, ar fi scutită în mod permanent de plata acestuia. Lipsa menționării exprese a OPC-urilor în textul final, în pofida faptului că acestea figurează în lucrările pregătitoare, este explicabilă, deoarece, având în vedere că beneficiază de scutire, ele sunt excluse deja din domeniul de aplicare al Directivei 90/435 în temeiul articolului 2 litera (c) din aceasta.

B – *Cu privire la cea de a doua întrebare preliminară*

31. Guvernul francez nu a formulat observații cu privire la această parte a trimiterii preliminare. În schimb, guvernele italian și ceh, precum și Comisia au formulat observații, invocând inadmisibilitatea celei de a doua întrebări preliminare pentru motivul că decizia de trimitere nu prezintă cadrul juridic național și nu menționează în ce constă diferența de tratament dintre OPC-urile rezidente în Belgia și cele nerezidente.

32. În ceea ce privește Wereldhave Belgium, Wereldhave International și Wereldhave, acestea se axează pe analiza legislației belgiene pentru a susține că există o diferență de tratament între societățile rezidente și cele nerezidente, ca urmare a căreia acestea din urmă nu pot evita impozitarea în lanț. Tratamentul defavorabil aplicat societăților nerezidente ar încălca dreptul la libera circulație a capitalurilor și libertatea de stabilire.

33. Guvernul belgian se opune posibilității de a aplica în prezenta cauză Ordonanța Tate & Lyle Investments [13], menționată în trimiterea preliminară, și Hotărârea Aberdeen Property Finivest Alpha [14]. Analiza sa cu privire la propria legislație fiscală îl determină să susțină că, în Belgia, societățile nerezidente nu sunt tratate mai puțin favorabil decât cele rezidente. Impozitele aplicabile societăților belgiene și celor neerlandeze trebuie comparate având în vedere regimul fiscal al OPC-urilor belgiene, care beneficiază de un tratament derogatoriu, iar nu în raport cu cel al societăților belgiene supuse reglementării fiscale comune.

13 — Ordonanța din 12 iulie 2012 (C-384/11, EU:C:2012:463).

14 — Hotărârea din 18 iunie 2009 (C-303/07, EU:C:2009:377).

34. Cu titlu subsidiar, guvernul italian și Comisia consideră că, în cazul în care se dovedește existența unui tratament defavorabil în ceea ce privește OPC-urile nerezidente în Belgia, ar fi aplicabilă jurisprudența menționată în Ordonanța Tate & Lyle Investments [15]. În această ipoteză, s-ar încălca libera circulație a capitalurilor, cu toate că ar trebui să se verifice dacă restricțiile impuse pot fi justificate de motive imperative de interes general și, chiar și în acest caz, dacă sunt adecvate pentru a garanta realizarea obiectivului pe care îl urmăresc și dacă nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia.

IV – Procedura în fața Curții

35. Decizia de trimitere a fost înregistrată la grefa Curții la 19 august 2015.

36. Wereldhave Belgium, Wereldhave International, Wereldhave, guvernele belgian, ceh, francez și italian, precum și Comisia Europeană au prezentat observații scrise. Nu s-a organizat o ședință.

V – Analiză

A – *Cu privire la prima întrebare preliminară*

37. Directiva 90/435 urmărește evitarea dublei impuneri în ceea ce privește distribuirea dividendelor între filiale și societățile-mamă cu sediul în diferite state membre, care este considerată un obstacol în calea înființării de societăți sau grupuri de societăți de dimensiune comunitară. Conform primului considerent coroborat cu cel de al treilea considerent al directivei amintite [16], pentru a facilita formarea acestor grupuri de societăți, nu trebuie să se mențină „restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre” care discriminează sau „dezavantajează” raporturile dintre societățile-mamă și filialele care nu au sediul în același stat.

38. În acest scop, Directiva 90/435 adoptă două tipuri de măsuri individuale. Pe de o parte, prevede ca statul în care are sediul societatea-mamă să nu impoziteze profiturile obținute de la filială sau să le impoziteze, dar „în același timp, să autorizeze societatea-mamă să deducă din valoarea impozitului datorat cota impozitului filialei aferente acestor profituri” [17]. Pe de altă parte, scutește de reținerea la sursă profiturile sau dividendele distribuite de filială societății-mamă, cu condiția să fie întrunite anumite condiții [18]. Dezbaterea din litigiul principal vizează această din urmă prevedere.

39. Or, respectivul „regim comun” [19] nu se aplică întotdeauna și nici oricărui raport dintre filiale și societățile-mamă. Directiva 90/435 restrânge domeniul său de aplicare, prevăzând (la articolul 2) ce „societ[ăți] dintr-un stat membru” sunt vizate. În concret, directiva stabilește mai multe condiții imperative pentru a se beneficia de această calificare, printre care aceea conform căreia societatea „plătește unul din următoarele impozite, fără posibilitatea unei opțiuni sau exceptări: […] vennootschapsbelasting în Țările de Jos […]” [articolul 2 litera (c)].

15 — Ordonanța din 12 iulie 2012 (C-384/11, EU:C:2012:463).

16 — Redate la punctele 5 și 6 din prezentele concluzii.

17 — Articolul 4.

18 — Articolul 5. În prezenta cauză, nu se contestă respectarea prevederilor acestei dispoziții.

19 — Astfel cum este calificat în ultima teză a celui de al treilea considerent al Directivei 90/435.

40. Problema în litigiu rezultă din faptul că societățile-mamă din procedura principală plătesc vennootschapsbelasting la cota zero în Țările de Jos. Această împrejurare implică faptul că sunt „scutite” de plata acestui impozit în statul lor de reședință? În cazul unui răspuns afirmativ, aplicarea articolului 2 litera (c) din Directiva 90/435 ar presupune, pur și simplu, că regimul prevăzut de directivă nu este aplicabil în speță, deoarece dispoziția respectivă impune nu numai ca societatea să fie supusă impozitului pe profit, ci și ca aceasta să nu fie scutită de plata sa [20].

41. Potrivit reclamantelor din litigiul principal, simplul fapt de a fi persoane impozabile implică îndeplinirea cerinței în litigiu. Impozitarea nu necesită perceperea efectivă a impozitului și există chiar dacă este însoțită de o scutire sau de aplicarea unei cote reduse de impozitare.

42. Abordarea întreprinderilor reclamante din litigiul principal ar putea fi validă dacă articolul 2 litera (c) din Directiva 90/435 ar face referire numai la impozitare. Însă nu acesta este cazul: dispoziția respectivă prevede o condiție pozitivă (să fie supus impozitului) și o condiție negativă (să nu beneficieze de nicio exceptare), ambele trebuind să fie îndeplinite în mod obligatoriu și simultan. În mod semnificativ, argumentele întreprinderilor menționate se concentrează asupra impozitării, ignorând aproape complet exceptarea [21]. Aceasta din urmă implică faptul că, în pofida existenței faptului generator (respectiv a calității de persoană impozabilă), obligația de a plăti impozitul aferent nu trebuie executată, deoarece legiuitorul a considerat că este oportun să scutească de sarcina fiscală o anumită categorie de societăți.

43. În opinia noastră, atunci când legea fiscală neerlandeză supune anumite entități (în prezenta cauză, OPC-urile) la plata impozitului pe profit și, ulterior, stabilește în abstract că li se aplică cota zero de impozitare, le acordă în realitate o scutire de sarcina fiscală și, prin aceeași măsură, le exclude din domeniul de aplicare al Directivei 90/435.

44. Considerăm că această apreciere nu poate fi contestată cu argumente solide. Prin definiție, o „cotă zero” a impozitului pe profit este echivalentă cu lipsa completă a impozitului, cu alte cuvinte cu scutirea totală de plata acestuia. Atunci când se ajunge la acest rezultat prin intermediul unei dispoziții legale exprese, care a introdus respectiva reglementare *ex ante* și în mod permanent în cazul unei anumite categorii de entități, indiferent de beneficiile pe care acestea le-au primit, nu putem nega că este vorba despre o scutire reală de impozitul respectiv, în sensul articolului 2 litera (c) din Directiva 90/435.

45. Un argument suplimentar confirmă că societățile neerlandeze din prezenta cauză sunt excluse din domeniul de aplicare al Directivei 90/435. După cum am menționat deja, prin această directivă se urmărește evitarea dublei perceperi, de către două state membre, a aceluiași tip de impozit (aplicat profiturilor societăților) în cadrul raporturilor dintre societățile-mamă și filiale. Or, astfel cum au susținut și ceilalți intervenienți, tocmai pentru a îndeplini acest obiectiv, Directiva 90/435 nu se aplică în cazul entităților nesupuse la plata impozitului sau scutite de impozitul menționat. Atât nesupunerea

20 — Diferența dintre „impozitare” și „scutire” de obligația fiscală principală (și anume, plata datoriei fiscale) este, pe scurt, că, în cazurile de neimpozitare, nu există faptul generator impozabil, în timp ce, în cazurile de scutire, există. În acestea din urmă, obligația fiscală principală s-a născut, teoretic, dar persoana impozabilă este scutită prin lege, în tot sau în parte, de plata acesteia, care, în definitiv, nu este exigibilă. Cu toate că în unele legislații naționale nu există probleme terminologice și nici de doctrină juridică în ceea ce privește acceptarea acestei distincții, în altele nu se regăsește aceeași claritate conceptuală. În observațiile lor, unele dintre părți fac referire la impozitare ca „impozitare subiectivă” și la neacordarea scutirii ca „impozitare obiectivă”. Altele se referă la expresiile „impozitare abstractă” și „impozitare concretă” sau, în sfârșit, asociază „neacordarea scutirii” cu ideea de „efectivitate”, prin utilizarea unor sintagme precum „impozitare efectivă” sau „supusă în mod efectiv”.

21 — Acestea subliniază că, prin aplicarea într-un anumit exercițiu fiscal a normelor privind calcularea impozitului, inclusiv a reducerilor asupra bazei de impozitare sau a deducerilor fiscale, suma percepută ar putea fi egală cu zero (sau negativă), fără ca acest lucru să afecteze impozitarea. Cu toate acestea, considerăm că directiva, atunci când prevede scutirea, nu se referă la determinarea datoriei fiscale în fiecare exercițiu fiscal, ci la normele generale care reglementează această scutire în cadrul legii privind impozitul pe profit.

la plata impozitului, cât și scutirea totală a profiturilor sale (în prezenta cauză, cele provenite din bunuri mobile) elimină riscul ca societatea care se regăsește în una dintre aceste situații să fie dublu impozitată cu titlu de impozit pe profit, eliminându-se astfel necesitatea de a aplica regimul comun instituit de directivă [22].

46. În observațiile sale, Comisia prezintă modul în care, în cadrul reuniunii Consiliului din 11 iunie 1990, desfășurată anterior adoptării Directivei 90/435, la solicitarea mai multor guverne, s-au formulat mai multe declarații pentru a fi incluse în act, prin intermediul cărora erau excluse în mod expres din domeniul de aplicare al directivei respective anumite categorii de entități (printre care și OPC-urile neerlandeze) [23]. Cu toate că aceste declarații nu au caracter obligatoriu, ele prezintă un interes hermeneutic. Faptul că propunerile nu au fost incluse în cele din urmă în text nu a fost cauzat de respingerea conținutului lor, ci de certitudinea că prevederile articolului 2 litera (c), referitoare la scutirea de impozit, includeau în sine excluderile respective.

47. În concluzie, Directiva 90/435 nu este aplicabilă într-o situație precum cea din litigiul principal, având în vedere că societățile-mamă nu pot fi calificate drept „societ[ăți] dintr-un stat membru” în sensul articolului 2 litera (c) din directivă. Prin urmare, nu se poate reține conflictul dintre directivă și normele belgiene care impun reținerea la sursă a impozitului pe profit (la cota de 5 %) în ceea ce privește dividendele filialei distribuite societății-mamă.

B – *Cu privire la cea de a doua întrebare preliminară*

48. Răspunsul la prima întrebare preliminară nu prefigurează însă soluționarea celei de a doua întrebări. Curtea s-a pronunțat deja, printre altele, în Hotărârea Aberdeen Property Finivest Alpha [24], în sensul că, în ceea ce privește situațiile nereglementate de Directiva 90/435 (în care „revine statelor membre sarcina să stabilească dacă și în ce măsură trebuie evitată dubla impunere economică a profiturilor distribuite și să introducă în acest scop, în mod unilateral sau prin intermediul convențiilor încheiate cu alte state membre, mecanisme care vizează prevenirea sau atenuarea acestei duble impuneri economice”), nu este permisă aplicarea unor măsuri contrare libertăților de circulație garantate de tratat. Cea de a doua întrebare preliminară a instanței de trimitere vizează tocmai această chestiune.

49. Guvernul Italiei și cel al Republicii Cehe, precum și Comisia consideră că cea de a doua întrebare preliminară ar putea fi inadmisibilă, deoarece în cuprinsul acesteia instanța de trimitere nu a prezentat în mod suficient situația de fapt și cadrul juridic al litigiului. Guvernul Franței nici măcar nu a formulat observații cu privire la această întrebare.

50. În mod cert, decizia de trimitere prezintă acest viciu. Pe de o parte, nu prezintă condițiile în care legislația fiscală belgiană ar permite aplicarea unui tratament defavorabil societăților nerezidente, comparativ cu cele rezidente, care să conducă la încălcarea uneia dintre libertățile fundamentale garantate de TFUE. Pe de altă parte, în special, omite să prezinte în mod detaliat normele naționale și convenționale care ar fi relevante pentru pronunțarea asupra posibilei încălcări a libertăților respective.

22 — Guvernul Republicii Cehe a prezentat acest argument în mod explicit în observațiile sale: existența unei impozitări efective este o condiție obligatorie pentru existența dublei impuneri. Acceptarea scutirii de reținerea la sursă, atunci când nu există un impozit efectiv în statul de reședință, nu ar servi obiectivului de evitare a dublei impuneri.

23 — Textul declarației care viza societățile din Țările de Jos era următorul: „Consiliul și Comisia convin că societățile de investiții neerlandeze, în sensul articolului 28 din Legea din 1969 privind impozitul pe profit, nu intră în domeniului de aplicare al prezentei directive”. Declarații similare ale Consiliului și ale Comisiei figurează în procesul-verbal cu privire la: a) anumite societăți de investiții germane, b) societățile spaniole supuse regimului de „transparență fiscală” și c) societățile portugheze care „sunt, în principiu, supuse impozitului pe profit, dar care, în același timp, sunt scutite de acesta și ale căror profituri revin asociaților”.

24 — Hotărârea din 18 iunie 2009 (C-303/07, EU:C:2009:377, punctul 28).

51. Aceste omisiuni sunt deosebit de importante dacă sunt examinate în lumina metodei prin care Curtea analizează, în fiecare caz, întrebările preliminare adresate în cauze similare, referitoare la domeniul impozitării directe. Prin modul său de acțiune, în faze sau în etape, aceasta urmărește să identifice, în primul rând, libertatea aplicabilă și posibila restricție adusă acesteia. Într-o a doua etapă, Curtea compară situațiile în litigiu, pentru a stabili dacă au fost supuse unui tratament diferit, ceea ce implică un studiu detaliat al normelor naționale prin care acesta a fost instituit. În cele din urmă, Curtea analizează posibilele justificări, bazate pe motive imperative de interes general, precum și proporționalitatea măsurii naționale care restrânge libertatea în discuție.

52. Or, în oricare dintre aceste etape, este esențial ca Curtea să dispună de suficiente informații furnizate de instanța de trimitere cu privire la legislația națională aplicabilă, ceea ce nu se întâmplă în prezenta cauză. Astfel, de exemplu, pentru a determina dacă în litigiul principal se poate identifica un tratament diferențiat în ceea ce privește impozitul pe profit, comparația nu trebuie să se facă între societățile rezidente în Belgia și cele nerezidente, în general, ci între OPC-urile neerlandeze și omoloagele lor (societăți de investiții) belgiene, al căror regim juridic nu este menționat concret în decizia de trimitere.

53. De asemenea, în decizia respectivă nu figurează referințe normative, nici într-un sens, nici în altul, din care să rezulte în mod clar că legislația fiscală belgiană prevede mecanisme pentru atenuarea impozitării în lanț sau pentru eliminarea impozitului numai în cazul societățile de tipul OPC-urilor rezidente în Belgia, iar nu și în cazul celorlalte. În plus, instanța de trimitere nu ține seama de Convenția pentru evitarea dublei impuneri încheiată între Belgia și Țările de Jos, al cărei conținut [25] ar putea, după caz, să elimine sau să atenueze efectele defavorabile asupra societăților neerlandeze, care ar putea să rezulte din restricția privind libera circulație a capitalurilor (articolul 56 TFUE), creată de legile fiscale belgiene [26]. Și, în sfârșit, în decizia de trimitere, nu există nicio referire la posibilele justificări bazate pe motive imperative de interes general sau la lipsa de proporționalitate a presupusei restricții.

54. Trebuie subliniată în special insuficiența informațiilor din decizia de trimitere. Din moment ce această insuficiență privește punctul-cheie al litigiului, ea nu poate fi înlocuită prin simple argumente ale părților referitoare la regimul fiscal aplicabil, la data faptelor din litigiu, societăților de investiții belgiene, în comparație cu cel al OPC-urilor neerlandeze. Observațiile guvernului belgian și cele ale societăților reclamante prezintă puncte de vedere foarte diferite cu privire la această chestiune, însă controversa nu poate fi tranșată de Curte, întrucât identificarea, interpretarea și aplicarea normelor de drept național sunt de competența exclusivă a instanței naționale.

55. În concret, guvernul belgian susține că, în conformitate cu regimul fiscal național aplicabil societăților de investiții rezidente (regim derogatoriu de la dreptul comun), reținerea la sursă constituia „un impozit definitiv, deoarece nu putea fi dedus din impozitul datorat de societățile respective și nici nu era rambursabil” [27]. În susținerea acestei teze, guvernul belgian invocă articolul 123 din DR/CIV 1992 coroborat cu articolul 143 alineatele 1 și 2 din Legea din 4 decembrie 1990. Acesta adaugă că, în

25 — Guvernul belgian a invocat, în cuprinsul observațiilor sale, articolul 10 din Convenția pentru evitarea dublei impuneri, care a fost redat la punctul 13 din prezentele concluzii. Conform acestei dispoziții din convenție, dubla impunere generată de reținerea aplicată în Belgia este atenuată, ajungând la o limită procentuală de 5 % din „valoarea brută a dividendelor, dacă beneficiarul dividendelor este o societate pe acțiuni care deține în mod direct cel puțin 25 % din capitalul societății plătitoare de dividende”. Societățile reclamante din litigiul principal contestă însă că aplicarea acestei convenții permite compensarea diferenței de tratament care rezultă din legislația belgiană, deoarece valoarea reținută la sursă (de 5 %) devine un impozit final, care este nedeductibilă în Țările de Jos în cazul OPC-urilor.

26 — Chiar și în cazul în care instanța *a quo* (care, în ceea ce privește această chestiune, a preluat propunerea de întrebare preliminară formulată de părți, fără a adăuga argumente proprii) face trimitere atât la articolul 49 TFUE, cât și la articolul 56 TFUE, considerăm că contextul adecvat pentru efectuarea analizei ar fi cel al liberei circulații a capitalurilor. Cu toate acestea, nu excludem că libertatea de stabilire ar putea fi afectată, în mod ipotetic, în măsura în care restricția ar afecta capacitatea acționarului de a exercita o influență efectivă asupra deciziilor societății și de a stabili activitățile sale. Dacă nu ar avea această capacitate (situație care nu se regăsește în prezenta cauză, deoarece Wereldhave Belgia este deținută de Wereldhave International și de Wereldhave în proporție de 35 % și, respectiv, de 45 %), ar fi aplicabil numai articolul 56 TFUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, punctul 38)].

27 — Punctul 41 din observațiile scrise.

pofida faptului că problema ridicată este similară cu cea care a stat la baza Hotărârii din 25 octombrie 2012, Comisia/Belgia [28], regimul fiscal asupra căruia Curtea s-a pronunțat la momentul respectiv, referitor la societățile de investiții care nu au un sediu permanent în Belgia, era diferit de cel aplicat dividendelor distribuite de Wereldhave Belgium societății-mamă, întrucât primul permitea să se deducă sau să se restituie suma reținută, în timp ce al doilea nu permite acest lucru.

56. În cazul în care susținerile guvernului belgian ar corespunde realității (aspect care trebuie verificat de instanța *a quo*), s-ar dovedi că societățile de investiții rezidente în această țară nu aveau posibilitatea, în ceea ce privește veniturile lor din bunuri mobile, să neutralizeze sarcina fiscală care rezultă din practica reținerii la sursă a acestor venituri. Cu alte cuvinte, s-ar dovedi că OPC-urile neerlandeze și societățile de investiții belgiene beneficiază în Belgia de același tratament fiscal în ceea ce privește reținerea la sursă cu titlu de impozit pe profit. Niciuna dintre cele două entități nu ar fi scutite de impozit, având în vedere caracterul său definitiv și nerambursabil, fiind astfel exclusă discriminarea celor dintâi.

57. Reiterăm faptul că, în această ipoteză, nu s-ar putea pune la îndoială compatibilitatea cu articolele 49 TFUE și 56 TFUE a normelor naționale în temeiul cărora societăților de investiții li se aplică reținerea la sursă. Curtea a statuat deja, chiar cu privire la Regatul Belgiei [29], că nu i se poate impune statului de reședință al societății ce realizează distribuirea „să asigure ca profiturile distribuite unui acționar nerezident să nu fie supuse unei impozitări în lanț sau unei duble impuneri economice, fie prin scutirea societății ce realizează distribuirea de impozitul pe aceste profituri, fie prin acordarea, în favoarea acționarului menționat, a unui avantaj fiscal corespunzător impozitului plătit pe respectivele profituri de societatea ce realizează distribuirea”. Curtea adaugă că cerința respectivă ar presupune „ca acest stat să trebuiască să renunțe la dreptul său de a impozita un venit generat de o activitate economică desfășurată pe teritoriul său” [30].

58. Cu toate acestea, este posibil ca legislația aplicată în speță societăților de investiții să nu corespundă cu exactitate cu versiunea menționată de Regatul Belgiei în observațiile sale. În cazul în care instanța de trimitere ar fi luat în considerare această legislație, analiza conținutului său ar fi putut, în mod ipotetic, să o determine să aprecieze că reglementările în vigoare în exercițiile fiscale 2009 și 2010 nu diferă de cele examinate de Curte în Ordonanța din 12 iulie 2012, Tate & Lyle Investments [31], sau în Hotărârea din 25 octombrie 2012, Comisia/Belgia [32], care sunt, ambele, anterioare datei la care a fost formulată trimiterea preliminară și care vizează tocmai normele fiscale belgiene ce reglementează impozitul pe profit.

59. În aceste condiții, nu se poate solicita Curții să soluționeze disputa (dintre Wereldahve și Guvernul Belgiei) cu privire la problema de a ști care este, în realitate, cadrul juridic național pe baza căruia trebuie să se compare regimul fiscal aplicabil OPC-urilor neerlandeze și societăților de investiții belgiene. Această sarcină revine instanței care formulează cererea de decizie preliminară, Curtea neavând posibilitatea să se substituie acesteia și nici să se bazeze pe conjecturi în vederea oferirii unui răspuns preliminar satisfăcător.

28 — Cauza C-387/11, EU:C:2012:670. În această hotărâre, Curtea a statuat că, „prin menținerea unor reguli diferite în ceea ce privește impozitarea veniturilor din capital și din bunuri mobile după cum acestea sunt obținute de societăți de investiții rezidente sau de societăți de investiții nerezidente care nu dispun în Belgia de un sediu permanent, Regatul Belgiei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 49 TFUE”.

29 — Hotărârea din 25 octombrie 2012, Comisia/Belgia (C-387/11, EU:C:2012:670, punctul 78), care citează Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (C-374/04, EU:C:2006:773, punctul 59), Hotărârea din 17 septembrie 2009, Glaxo Wellcome (C-182/08, EU:C:2009:559, punctul 83), și Hotărârea din 20 octombrie 2011, Comisia/Germania (C-284/09, EU:C:2011:670, punctul 80).

30 — Același argument se regăsește și în Ordonanța Curții din 12 iulie 2012, Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463, punctul 30), tot cu privire la normele fiscale în materia reținerii la sursă a dividendelor distribuite de o filială rezidentă în Belgia societății-mamă, nerezidentă în acest stat.

31 — Ordonanța din 12 iulie 2012, Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463, punctele 3-9).

32 — Cauza C-387/11, EU:C:2012:670.

60. Având în vedere aceste circumstanțe, considerăm că nu există altă soluție decât să se constate inadmisibilitatea celei de a doua întrebări preliminare, deoarece aceasta nu întrunește cerințele minime prevăzute la articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții.

61. În cazul în care Curtea decide, totuși, să abordeze fondul întrebării și să rețină că tratamentul fiscal aplicat OPC-urilor neerlandeze era mai defavorabil în ceea ce privește reținerea la sursă a impozitului pe dividende decât cel de care beneficiau societățile de investiții belgiene, considerăm că nu ar putea face decât să reitereze, în termeni foarte generali, jurisprudența anterioară cu privire la această chestiune sau să facă trimitere, în concret, la Ordonanța din 12 iulie 2012, Tate & Lyle Investments (C-384/11, EU:C:2012:463) [33], adaptând conținutul acesteia la situația de fapt supusă analizei.

62. Astfel, la fel ca în Ordonanța Tate & Lyle Investments [34], guvernul belgian ar fi optat să își exercite competența fiscală asupra dividendelor distribuite de societățile rezidente în Belgia către societăți rezidente în alte statele membre. Prin urmare, societățile beneficiare nerezidente se află într-o situație echivalentă cu cele rezidente în ceea ce privește riscul impozitării în lanț a dividendelor distribuite, astfel încât trebuie să poată beneficia în acest sens de un tratament echivalent cu cel aplicat societăților rezidente [35].

63. În aceeași ordine de idei, Curtea ar trebui să atragă atenția instanței de trimitere cu privire la faptul că un tratament defavorabil ar putea descuraja societățile rezidente într-un alt stat membru să efectueze investiții în Belgia și, prin urmare, ar constitui o restricție privind libera circulație a capitalurilor, interzisă, în principiu, de articolul 63 TFUE [36].

64. Cu toate acestea, având în vedere că nu este exclus ca un stat membru să poată asigura respectarea obligațiilor sale care rezultă din tratat prin încheierea unei convenții cu un alt stat membru pentru evitarea dublei impuneri, a cărei aplicare ar putea compensa efectele tratamentului diferențiat creat de legislația națională [37], instanța *a quo* ar trebui să analizeze incidența Convenției pentru evitarea dublei impuneri încheiate între Belgia și Țările de Jos, menționată anterior, și să decidă dacă aceasta garantează că societățile nerezidente fac obiectul aceluiași tratament ca cele rezidente potrivit dreptului belgian.

65. În conformitate cu deciziile pronunțate deja în această materie, Curtea ar trebui, în sfârșit, să amintească instanței de trimitere că, în cazul în care consideră, chiar dacă impozitarea este atenuată prin aplicarea Convenției pentru evitarea dublei impuneri, că există în continuare un tratament defavorabil în ceea ce privește societățile nerezidente, ar trebui să verifice dacă acest regim poate fi justificat de motive imperative de interes general [38]. Chiar în situația în care există aceste motive, instanța de trimitere ar trebui, în cele din urmă, să verifice dacă măsurile naționale prin care se restrânge libera circulație a capitalurilor pot garanta realizarea obiectivului pe care îl urmăresc și nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia, astfel cum a reținut Curtea în Hotărârea din 25 octombrie 2012, Comisia/Belgia [39].

33 — Referitor la acest aspect, adăugăm că Curtea i-a răspuns la momentul respectiv instanței de trimitere prin ordonanță, iar nu prin hotărâre, având în vedere că era vorba despre o „întrebare formulată cu titlu preliminar […] identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja sau [că] răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență” (punctul 17 din ordonanța respectivă).

34 — Ordonanța din 12 iulie 2012 (C-384/11, EU:C:2012:463).

35 — *Ibidem*, punctul 33.

36 — *Ibidem*, punctul 36.

37 — *Ibidem*, punctele 36 și 37.

38 — *Ibidem*, punctul 45.

39 — Cauza C-387/11, EU:C:2012:670, punctul 74.

VI – Concluzie

66. În temeiul considerațiilor anterioare, propunem Curții să declare inadmisibilă cea de a doua întrebare preliminară adresată de Hof van beroep te Brussel (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia) și să răspundă la prima întrebare preliminară după cum urmează:

„Directiva 90/435/CEE a Consiliului din 23 iunie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre nu este aplicabilă într-un litigiu privind reținerea la sursă aplicată în Belgia asupra profiturilor distribuite de o filială societății-mamă, atunci când aceasta din urmă este un organism neerlandez de plasament colectiv căruia i se aplică cota zero a impozitului pe profit.”